

Edina Solak
Mirza Bašić
Merjema Čavalić

**SEMANTIČKI POTENCIJAL UPITNIH PRIDJEVSKIH ZAMJENICA U SASTAVU
TURSKIH INFINITNIH IMENSKIH SKUPINA**

Sažetak

U radu se analiziraju gramatičke i značenjske osobitosti upitnih pridjevskih zamjenica hangi (koji), kaç (koliko), kaçınıci (koji [po redu]), kaçar (po koliko) i ne (kakav) u sastavu upitnih infinitivnih imenskih skupina u savremenome turskom jeziku. Analiza se zasniva na kontekstualnim primjerima u kojima se upotrebljavaju upitne infinitivne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se oblikuju pomoću upitnih pridjevskih zamjenica hangi (koji), kaç (koliko), kaçınıci (koji [po redu]), kaçar (po koliko) i ne (kakav). U kontrastivnoj analizi turske upitne infinitivne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se izvode pomoću upitnih pridjevskih zamjenica uspoređuju se sa značenjski bliskim sintaksičkim konstrukcijama u bosanskome jeziku.

Ključne riječi: *upitne infinitivne imenske skupine, upitna pridjevska zamjenica hangi (koji), upitna pridjevska zamjenica kaç (koliko), upitna pridjevska zamjenica kaçınıci (koji [po redu]), upitna pridjevska zamjenica kaçar (po koliko), upitna pridjevska zamjenica ne (kakav)*

Uvod

Upitnim se zamjenicama oblikuju posebna pitanja koja se ne odnose na sadržaj cijele rečenice već na jedan njezin dio. Zapravo, upitnim se zamjenicama izvode posebna pitanja kojima se nastoji saznati informacija koja se odnosi na jedan dio rečenice (v. Čaušević–Kerovec 2021: 295). U gramatičkoj strukturi turskoga jezika upitne zamjenice mogu se upotrebljavati u imeničkoj i pridjevskoj funkciji. Kada se koriste u pridjevskoj funkciji, one se u turskome jeziku uvrštavaju u skupinu upitnih zamjenica u pridjevskoj funkciji te se definiraju kao upitni pridjevi (*soru sıfatları*) (v. Deny 1941: 216–219; Bozkurt 2000: 49; Kükey 2003: 242–244; Eker 2005: 393; Demir 2006: 301–302; Gencan 2007: 218; Solak–Bašić 2021: 75–76). Upitne pridjevske zamjenice mogu se upotrebljavati i u sastavu infinitivnih imenskih skupina upitnoga značenja. Takve infinitivne imenske skupine nastaju u procesu nominalizacije, i to preoblikom upitnih ishodišnih rečenica u kojima se posebna pitanja izvode pomoću upitnih pridjevskih zamjenica. U ovome se radu analiziraju kontekstualni primjeri u kojima se upitne pridjevske zamjenice koriste u sastavu infinitivnih imenskih skupina upitnoga značenja. Rad je podijeljen na pet poglavlja. U prvome dijelu rada analiziraju se kontekstualni primjeri u kojima se upitna pridjevska zamjenica *hangi (koi)* upotrebljava u sastavu infinitivnih imenskih skupina upitnoga značenja. U drugom, trećem i četvrtom poglavlju analiziraju se gramatičke i značenjske osobitosti upitnih pridjevskih zamjenica *kaç (koliko)*, *kaçıncı (koi [po redu])* i *kaçar (po koliko)* u sastavu infinitivnih imenskih skupina upitnoga značenja. Peto poglavlje bavi se primjerima u kojima se upitna pridjevska zamjenice *ne (kakav)* koristi u sastavu infinitivnih imenskih skupina upitnoga značenja. U radu se turske infinitivne imenske skupine u čiji sastav ulaze upitne pridjevske zamjenice uspoređuju sa značenjski bliskim sintaksičkim konstrukcijama u bosanskome jeziku. Ako nije navedeno drugačije, autori rada potpisuje prijevode analiziranih primjera na bosanski jezik.

Upitna pridjevska zamjenica *hangi (koi)*

Kada se upotrebljava u pridjevskoj funkciji, upitnom zamjenicom *hangi (koi)* kreiraju se posebna pitanja u vezi s izdvajanjem pojmova koji se imenuju imenskim riječima ili sintagmama uz koje upitna pridjevska zamjenica stoji i pobliže ih određuje. Imenske riječi ili sintagme uz koje u pridjevskoj funkciji stoji i pobliže ih određuje upitna zamjenica *hangi (koi)* mogu primiti pluralni sufiks *-lar* (v. Čaušević 1996: 154; Ediskun 1999: 143). Upitnom pridjevskom zamjenicom *hangi (koi)* mogu se oblikovati i posebna pitanja koja ulaze u sastav infinitivnih imenskih skupina

upitnoga značenja. Takve infinitne imenske skupine upitnoga značenja koje sadrže upitnu pridjevsku zamjenicu *hangi (koi)* nastaju u procesu nominalizacije, i to preoblikom upitnih ishodišnih rečenica koje sadrže posebna pitanja koja se izvode pomoću upitne pridjevske zamjenice *hangi (koi)*.

(1) *Hangi kitapları okuduğu belli değildi* (Tahir 2010: 104). = Nije se znalo koje je knjige čitao.

(2) *Maalesef nişanda hangi çantayı takacağım çoktan belli* (Pamuk 2008: 18). = Nažalost, već je odlučeno koju ću torbu imati na zarukama (Pamuk 2009: 25).

(3) *Mevlut'un hangi sokaklara çıkacağımı (...) dikkatle çizdiği bir haritada işaretleyerek anlatmıştı* (Pamuk 2014: 186). = Uz to je Mevludu detaljno objasnio u koje će ulice ići (...) pokazujući mu sve to na karti što ju je sâm bio iscrtao (Pamuk 2015: 218).

U primjerima (1), (2) i (3) upotrebljavaju se infinitne imenske skupine upitnoga značenja koje sadrže posebna pitanja koja se oblikuju pomoću upitne pridjevske zamjenice *hangi (koi)*. U primjerima (1) i (2) upitne infinitne imenske skupine koje sadrže upitnu pridjevsku zamjenicu *hangi (koi)* obavljaju funkciju subjekatske sintagme, dok u primjeru (3) upitna infinitna imenska skupina u čiji sastav ulazi upitna pridjevska zamjenica *hangi (koi)* vrši funkciju objekatske sintagme.

U primjeru (1) funkciju subjekatske sintagme ima infinitna imenska skupina (*onun*) *hangi kitapları oku-duğ-u* (to koje je knjige [on] čitao), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*O*) *hangi kitapları oku-yor-du* (Koje je knjige [on] čitao). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*O*) *hangi kitapları oku-yor-du* (Koje je knjige [on] čitao) sintagma *hangi kitaplar* (koje knjige) preuzima funkciju određenoga objekta. Može se primijetiti da se upitna zamjenica *hangi (koi)* koristi u pridjevskoj funkciji te da ima funkciju atributske komponente sintagme koja preuzima funkciju određenoga objekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*O*) *hangi kitapları oku-yor-du* (Koje je knjige [on] čitao) pitanje kreira pomoću upitne zamjenice *hangi (koi)*, koja se upotrebljava u pridjevskoj funkciji, te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *okumak* (čitati / pročitati), koji vrši funkciju predikata, već se pitanje odnosi na pojam na koji se prenosi radnja koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*O*) *hangi kitapları oku-yor-du* (Koje

je knjige [on] čitao) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili neka sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu obavlja funkciju određenoga objekta umjesto sintagme u čiji sastav ulazi upitna pridjevska zamjenica *hangi* (*koi*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *okumak* (*čitati / pročitati*), koji stoji u trećem licu jednine imperfekta na *-(I)yordu*. Imperfekt na *-(I)yordu* predstavlja složeno glagolsko vrijeme kojim se označava radnja koja se realizirala u neograničenome vremenskom toku prije trenutka govora. S obzirom na to da se predikatом upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti, funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine preuzima glagolska imenica na *-Dik*, kojom se označava radnja koja se povezuje sa sferom sadašnjosti ili prošlosti (v. Čaušević 2018: 103–106). Budući da predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine, na glagolsku imenicu na *-Dik* dodaje se prisvojni sufiks za treće lice jednine. Na taj se način naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatом upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Subjekt infinitnih imenskih skupina stoji u genitivu ili pak apsolutnome padežu. U genitivu se navodi subjekt infinitnih imenskih skupina koje u procesu nominalizacije nastaju preoblikom ishodišnih rečenica čiji je subjekt tematski ili fokusirani dio obavijesti. U apsolutnome padežu stoji subjekt infinitnih imenskih skupina koje u procesu nominalizacije nastaju preoblikom ishodišnih rečenica čiji je subjekt rematski dio obavijesti (v. Čaušević 2018: 127–128). Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (1) ima funkciju subjekatske sintagme navodi lična zamjenica trećega lica jednine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica trećega lica jednine obavlja funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (1) ne izostavlja subjekt infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju subjekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: (*Onun*) *hangi kitapları okuduğu belli değildi* (*Nije se znalo koje je knjige [on] čitao*).

U primjeru (2) funkciju subjekatske sintagme ima infinitna imenska skupina (*benim*) *nişanda hangi çantayı tak-acağ-ım* (*to koju ću torbu [ja] nositi [imati] na zarukama*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Ben*) *nişanda hangi çantayı tak-*

acağ-ım (*Koju ću torbu [ja] nositi [imati] na zarukama*). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben nişanda hangi çantayı tak-acağ-ım* (*Koju ću torbu [ja] nositi [imati] na zarukama*) sintagma *hangi çanta* (*koja torba*) vrši funkciju određenoga objekta. Uočava se da se upitna zamjenica *hangi* (*koji*) upotrebljava u pridjevskoj funkciji te da obavlja funkciju atributske komponente sintagme koja ima funkciju određenoga objekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben nişanda hangi çantayı tak-acağ-ım* (*Koju ću torbu [ja] nositi [imati] na zarukama*) pitanje oblikuje pomoću upitne zamjenice *hangi* (*koji*), koja se koristi u pridjevskoj funkciji, te da se pitanje ne odnosi na to da li će se realizirati radnja koja se izražava glagolom *takmak* (*kačiti / okačiti, opasavati / opasati, nositi*), koji obavlja funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s pojmom koji je obuhvaćen radnjom koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*Ben nişanda hangi çantayı tak-acağ-ım* (*Koju ću torbu [ja] nositi [imati] na zarukama*) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili neka sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu vrši funkciju određenoga objekta umjesto sintagme čija je atributska komponenta upitna pridjevska zamjenica *hangi* (*koji*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *takmak* (*kačiti / okačiti, opasavati / opasati, nositi*), koji se navodi u prvome licu jednine futura. Budući da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku označava radnja koja se povezuje sa sferom budućnosti, funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine preuzima glagolska imenica na *-(y)AcAk*, kojom se izražava radnja koja se povezuje sa sferom budućnosti (v. Čaušević 2018: 103–106). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u prvome licu jednine te se na glagolsku imenicu dodaje prisvojni sufiks za prvo lice jednine, kojim se naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (2) obavlja funkciju subjekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica jednine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica jednine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (2) ne

izostavlja subjekt infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju subjekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: *Maalesef (benim) nişanda hangi çantayı takacağım çoktan belli (Nažalost, već je odlučeno koju ću torbu [ja] nositi [imati] na zarukama).*

U primjeru (3) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina *Mevlut'-un hangi sokaklara çık-acağ-ı (to u koje će ulice Mevlud ići)*, koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Mevlut hangi sokaklara çık-acak (U koje će ulice Mevlud ići)*. U upitnoj ishodišnoj rečenici *Mevlut hangi sokaklara çık-acak (U koje će ulice Mevlud ići)* sintagma *hangi sokaklar (koje ulice)* obavlja funkciju adverbijalne odredbe mjesta. Primjećuje se da se upitna zamjenica *hangi (koji)* koristi u pridjevskoj funkciji te da ima funkciju atributske komponente sintagme koja vrši funkciju adverbijalne odredbe mjesta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Mevlut hangi sokaklara çık-acak (U koje će ulice Mevlud ići)* pitanje oblikuje pomoću upitne pridjevske zamjenice *hangi (koji)* te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li će se realizirati radnja koja se označava glagolom *çıkmaq (izlaziti / izaći, odlaziti / otići, ustajati / ustati)*, koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na lokaciju koja se povezuje s radnjom koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Mevlut hangi sokaklara çık-acak (U koje će ulice Mevlud ići)* preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili neka sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu obavlja funkciju adverbijalne odredbe mjesta umjesto sintagme u čiji sastav kao atributska komponenta ulazi upitna pridjevska zamjenica *hangi (koji)*. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *çıkmaq (izlaziti / izaći, odlaziti / otići, ustajati / ustati)*, koji stoji u trećem licu jednine futura. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava se radnja koja se povezuje sa sferom budućnosti te glagolska imenica na *-(y)AcAk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme u primjeru (3). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine te se na glagolsku imenicu dodaje prisvojni sufiks za treće lice jednine. Na taj se način označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine identični u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Vlastita imenica *Mevlut (Mevlud)* ima funkciju subjekta infinitne imenske

skupine koja vrši funkciju objekatske sintagme u primjeru (3). Budući da su vlastite imenice uvijek određene i referencijalne, subjekt infinitne imenske skupine navodi se u genitivu.

U prijevodu primjera (1), (2) i (3) navode se zavisnosložene rečenice sa zavisnoupitnim objekatskim klauzama u okviru kojih se zavisnoupitne objekatske klauze uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *koji*. U obavijesnome ustroju bosanskoga jezika zavisnoupitne objekatske klauze jesu zavisni oblik upitnih rečenica. Zavisnoupitne objekatske klauze uvode se u složenu rečenicu svim upitnim riječima kao što su upitne zamjenice, upitni prilozi, upitne riječce i dr. (v. Jahić–Halilović–Palić 2000: 422–424). U primjerima (1), (2) i (3) može se primijetiti da su bosanske zavisnoupitne objekatske klauze koje se uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *koji* značenjski bliske turskim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se oblikuju pomoću upitne pridjevske zamjenice *hangi (koji)*.

Upitna pridjevska zamjenica *kaç (koliko)*

Kada se koristi u pridjevskoj funkciji, upitnom zamjenicom *kaç (koliko)* oblikuju se posebna pitanja u vezi s brojem i količinom pojmova koji se imenuju imenskom riječi ili sintagmom uz koju upitna pridjevska zamjenica stoji i pobliže je određuje. Imenska riječ ili sintagma uz koju u pridjevskoj funkciji stoji i pobliže je određuje upitna zamjenica *kaç (koliko)* ne može primati pluralni sufiks *-lAr* (v. Lewis 2000: 74; Keskin 2003: 98; Özkan–Tören–Esin 2006: 533). Upitnom pridjevskom zamjenicom *kaç (koliko)* mogu se derivirati i posebna pitanja koja ulaze u sastav infinitnih imenskih skupina upitnoga značenja. Takve upitne infinitne imenske skupine koje sadrže upitnu pridjevsku zamjenicu *kaç (koliko)* nastaju u procesu nominalizacije, i to preoblikom upitnih ishodišnih rečenica u kojima se posebna pitanja izvode pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaç (koliko)*.

(4) Kaç kişinin geldiğini sordu. (Farz 2013: 356) = Upitao je koliko je osoba došlo.

(5) Kaç kişiyi öldürdüğümü de saymadım. (Kurt 2020: 63) = Nisam ni brojao koliko sam ljudi ubio.

(6) Kaç kişiyle kavga ettiğimizi biliyorsunuz. (Akkaya 2017: 53) = Znate s koliko smo se osoba posvađali.

U primjerima (4), (5) i (6) u funkciji objekatske sintagme upotrebljavaju se upitne infinitne imenske skupine u kojima se posebna pitanja deriviraju pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaç* (*koliko*). U primjeru (4) funkciju objekatske sintagme ima infinitna imenska skupina *kaç kişi-nin gel-diğ-i* (*to koliko je osoba došlo*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Kaç kişi gel-di* (*Koliko je osoba došlo*). U upitnoj ishodišnoj rečenici *Kaç kişi gel-di* (*Koliko je osoba došlo*) sintagma *kaç kişi* (*koliko osoba*) obavlja funkciju subjekta. Primjećuje se da se upitna zamjenica *kaç* (*koliko*) upotrebljava u pridjevskoj funkciji te da vrši funkciju atributske komponente sintagme koja preuzima funkciju subjekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Dakle, u upitnoj ishodišnoj rečenici *Kaç kişi gel-di* (*Koliko je osoba došlo*) pitanje se oblikuje pomoću upitne zamjenice *kaç* (*koliko*), koja se upotrebljava u pridjevskoj funkciji, te se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se izražava glagolom *gelmek* (*dolaziti / doći*), koji obavlja funkciju predikata, već se pitanje odnosi na to koliko je osoba realiziralo radnju koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Kaç kişi gel-di* (*Koliko je osoba došlo*) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili pak sintagma obavlja funkciju subjekta umjesto sintagme u kojoj upitna pridjevska zamjenica *kaç* (*koliko*) ima funkciju atributske komponente. Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu vrši glagol *gelmek* (*dolaziti / doći*), koji stoji u trećem licu jednine određenoga perfekta. Glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine jer se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se realizirala prije trenutka govora. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine te se prisvojni sufiks za treće lice jednine dodaje na glagolsku imenicu na *-Dik*. Prisvojnim sufiksom za treće lice jednine naznačava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Subjekt infinitne imenske skupine *kaç kişi-nin gel-diğ-i* (*to koliko je osoba došlo*) navodi se u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Kaç kişi gel-di* (*Koliko je osoba došlo*), u okviru koje je subjekt fokusirani i posebno istaknuti dio obavijesti.

U primjeru (5) funkciju objekatske sintagme preuzima infinitna imenska skupina (*benim kaç kişiyi öldür-düğ-üm* (*to koliko sam [ja] ubio ljudi*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Ben kaç kişiyi öldür-dü-m* (*Koliko sam [ja] ubio ljudi*). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben kaç kişiyi öldür-dü-m* (*Koliko sam [ja] ubio ljudi*) sintagma *kaç kişi* (*koliko ljudi*) ima funkciju određenoga objekta. Uočava se da se upitna zamjenica *kaç* (*koliko*) koristi u pridjevskoj funkciji i da preuzima funkciju atributske komponente sintagme koja obavlja funkciju određenoga objekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben kaç kişiyi öldür-dü-m* (*Koliko sam [ja] ubio ljudi*) pitanje kreira pomoću upitne zamjenice *kaç* (*koliko*), koja se koristi u pridjevskoj funkciji, te da se pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se iskazuje glagolom *öldürmek* (*ubijati / ubiti*), koji vrši funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s brojem osoba na koje se prenosi radnja koja se označava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*Ben kaç kişiyi öldür-dü-m* (*Koliko sam [ja] ubio ljudi*) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili pak neka sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu obavlja funkciju određenoga objekta umjesto sintagme čija je atributska komponenta upitna pridjevska zamjenica *kaç* (*koliko*). Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu ima glagol *öldürmek* (*ubijati / ubiti*), koji se navodi u prvome licu jednine određenoga perfekta. Glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine zato što se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se realizirala u prošlosti. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu navodi se u prvome licu jednine te se prisvojni sufiks za prvo lice jednine dodaje na glagolsku imenicu na *-Dik*. Prisvojnim sufiksom za prvo lice jednine označava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine identični u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (5) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica jednine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu jer navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica jednine obavlja funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (5) ne

izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: *(Ben) (benim) kaç kişiyi öldürdügümü de saymadım (Nisam [ja] ni brojao koliko sam [ja] ljudi ubio).*

U primjeru (6) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina *(bizim) kaç kişiyile kavga et-tiğ-imiz (to s koliko smo se osoba posvađali)*, koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *(Biz) kaç kişiyile kavga et-ti-k (S koliko smo se osoba [mi] posvađali)*. U upitnoj ishodišnoj rečenici *(Biz) kaç kişiyile kavga et-ti-k (S koliko smo se osoba [mi] posvađali)* postpozicijska skupina *kaç kişi ile (s koliko osoba)* preuzima funkciju adverbijalne odredbe društva. U postpozicijskoj skupini *kaç kişi ile (s koliko osoba)* postpozicijska komponenta jeste postpozicija *ile (s / sa)*, a leksičko jezgro jeste sintagma *kaç kişi (koliko osoba)*. Može se vidjeti da se upitna zamjenica *kaç (koliko)* upotrebljava u pridjevskoj funkciji te da ima funkciju atributske komponente sintagme koja preuzima funkciju leksičkoga jezgra postpozicijske skupine koja obavlja funkciju adverbijalne odredbe društva upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *(Biz) kaç kişiyile kavga et-ti-k (S koliko smo se osoba [mi] posvađali)* pitanje izvodi pomoću upitne zamjenice *kaç (koliko)*, koja se koristi u pridjevskoj funkciji, te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *kavga etmek (svađati se / posvađati se)*, koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na broj osoba u čijem se društvu realizirala radnja koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *(Biz) kaç kişiyile kavga et-ti-k (S koliko smo se osoba [mi] posvađali)* preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili neka sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu vrši funkciju adverbijalne odredbe društva umjesto sintagme u čiji sastav ulazi upitna pridjevska zamjenica *kaç (koliko)*. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *kavga etmek (svađati se / posvađati se)*, koji stoji u prvome licu množine određenoga perfekta. Budući da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti, glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme u primjeru (6). Prisvojni sufiks za prvo lice množine dodaje se na glagolsku imenicu na *-Dik* jer u prvome licu množine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku

skupinu. Na taj se način ukazuje na činjenicu da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja vrši funkciju objekatske sintagme u primjeru (6). Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (6) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica množine koja obavlja funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica množine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (6) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju objekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: *(Siz) (bizim) kaç kişiyile kavga ettiğimizizi biliyorsunuz (Znate [vi] s koliko smo se osoba [mi] posvađali).*

U prijevodu primjera (4), (5) i (6) navode se zavisnosložene rečenice sa zavisnoupitnim objekatsko-količinskim klauzama u kojima se zavisnoupitne objekatsko-količinske klauze uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *koliko*. To pokazuje da su bosanske zavisnoupitne objekatsko-količinske klauze koje se uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *koliko* značenjski bliske turskim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se izvode pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaç (koliko)*.

Upitna pridjevska zamjenica *kaçıncı (kiji [po redu])*

U turskome jeziku redni brojevi deriviraju se dodavanjem denominalnoga derivacijskog sufiksa *+(I)ncI* na korijen ili osnovu glavnih brojeva. Naprimjer, redni broj *birinci (prvi)* izvodi se dodavanjem denominalnoga derivacijskog sufiksa *+(I)ncI* na korijen glavnoga broja *bir (jedan)* (v. Čaušević 1996: 181–182; Korkmaz 2009: 61). Upitna pridjevska zamjenica *kaçıncı (kiji [po redu])* derivira se dodavanjem denominalnoga derivacijskog sufiksa *+(I)ncI* na korijen upitne pridjevske zamjenice *kaç (koliko)*. Upitnom pridjevskom zamjenicom *kaçıncı (kiji [po redu])* oblikuju se posebna pitanja u vezi s redosljedom pojmova koji se imenuju imenskom riječi ili sintagmom uz koju upitna pridjevska zamjenica stoji i poblizje je određuje (v. Korkmaz 2009: 394). Upitnom pridjevskom zamjenicom *kaçıncı (kiji [po redu])* mogu se oblikovati i posebna pitanja koja ulaze u sastav upitnih infinitnih imenskih skupina. Takve upitne infinitne imenske skupine koje sadrže upitnu pridjevsku zamjenicu *kaçıncı (kiji [po redu])* nastaju u procesu nominalizacije,

i to preoblikom upitnih ishodišnih rečenica koje sadrže posebna pitanja koja se deriviraju pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçıncı (koji [po redu])*.

(7) Adnan, Kasım'ın aynı soruyu kaçıncı kez sorduğunu hatırlamıyordu. (Alp 2015: 421) = Adnan se nije sjećao po koji je put Kasım postavio isto pitanje.

(8) Yukarıdaki ışıklı göstergeden kaçıncı katta indiğini anlayabilirdim. (Arslanoğlu 2005: 132) = Na svijetlećoj signalizaciji iznad lifta mogao sam shvatiti na kojem je spratu izašao.

(9) Mesela bizim okula giderken kaçıncı sınıfa gittiğimizi bile bilmezdi. (Duru–Duyan 2017: 64) = Naprimjer, on nije čak ni znao u koji smo razred mi išle dok smo pohađale školu.

U primjerima (7), (8) i (9) u funkciji objekatske sintagme koriste se upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se oblikuju pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçıncı (koji [po redu])*. U primjeru (7) funkciju objekatske sintagme obavlja infinitna imenska skupina *Kasım'ın aynı soruyu kaçıncı kez sor-duğ-u (to po koji je put Kasım pitao isto pitanje)*, koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Kasım aynı soruyu kaçıncı kez sor-du (Po koji je put Kasım pitao isto pitanje)*. U upitnoj ishodišnoj rečenici *Kasım aynı soruyu kaçıncı kez sor-du (Po koji je put Kasım pitao isto pitanje)* sintagma *kaçıncı kez (po koji put)* preuzima funkciju adverbijalne odredbe količine. Može se vidjeti da se upitna zamjenica *kaçıncı (koji [po redu])* upotrebljava u pridjevskoj funkciji te da ima funkciju atributske komponente sintagme koja vrši funkciju adverbijalne odredbe količine upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Kasım aynı soruyu kaçıncı kez sor-du (Po koji je put Kasım pitao isto pitanje)* pitanje oblikuje pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçıncı (koji [po redu])* te da se pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se iskazuje glagolom *sormak (pitati / upitati)*, koji obavlja funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s redosljedom i količinom s kojom se povezuje radnja koja se označava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Kasım aynı soruyu kaçıncı kez sor-du (Po koji je put Kasım pitao isto pitanje)* preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu vrši funkciju adverbijalne odredbe količine umjesto sintagme čija je atributska komponenta upitna pridjevska zamjenica *kaçıncı (koji [po redu])*. Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu obavlja glagol *sormak (pitati / upitati)*,

koji je u trećem licu jednine određenoga perfekta. Dakle, predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti, zbog čega glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine, zbog čega se na glagolsku imenicu na *-Dik* dodaje prisvojni sufiks za treće lice jednine. Prisvojnim sufiksom za treće lice jednine označava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine identični u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Vlastita imenica *Kasım (Kasim)* ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme u primjeru (7). Vlastite imenice uvijek su određene i referencijalne te se subjekt infinitne imenske skupine navodi u genitivu.

U primjeru (8) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina (*onun kaçınıcı katta in-diğ-i (to na kojem je spratu [on] izašao)*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*O kaçınıcı katta in-di (Na kojem je spratu [on] izašao)*). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*O kaçınıcı katta in-di (Na kojem je spratu [on] izašao)*) sintagma *kaçınıcı kat (koji [po redu] sprat)* ima funkciju adverbijalne odredbe mjesta. Primjećuje se da se upitna zamjenica *kaçınıcı (koji [po redu])* koristi u pridjevskoj funkciji te da preuzima funkciju atributske komponente sintagme koja obavlja funkciju adverbijalne odredbe mjesta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*O kaçınıcı katta in-di (Na kojem je spratu [on] izašao)*) pitanje izvodi pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçınıcı (koji [po redu])* te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *inmek (silaziti / sići, izlaziti / izaći)*, koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na redosljed i lokaciju s kojom se povezuje radnja koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*O kaçınıcı katta in-di (Na kojem je spratu [on] izašao)*) preoblikuje u infinitnu imensku skupina na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili sintagma u čiji sastav ne ulazi upitna zamjenica obavlja funkciju adverbijalne odredbe mjesta umjesto sintagme u kojoj upitna pridjevska zamjenica *kaçınıcı (koji [po redu])* vrši funkciju atributske komponente. Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu ima glagol *inmek (silaziti / sići, izlaziti / izaći)*, koji je u

trećem licu jednine određenoga perfekta. Glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine jer se predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu iskazuje radnja koja se realizirala prije trenutka govora. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine te se prisvojni sufiks za treće lice jednine dodaje na glagolsku imenicu na *-Dik*. Na taj se način naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja obavlja funkciju objekatske sintagme u primjeru (8). Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (8) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica trećega lica jednine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica trećega lica jednine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (8) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: *(Ben) yukarıdaki ışıklı göstergeden (onun) kaçınıcı katta indiğini anlayabilirdim (Na svijetlećoj signalizaciji iznad lifta mogao sam [ja] shvatiti na kojem je spratu [on] izašao).*

U primjeru (9) funkciju objekatske sintagme obavlja infinitna imenska skupina *bizim okula giderken kaçınıcı sınıfı git-tiğ-imiz (to u kojimo smo razred mi išle dok smo pohađale školu)*, koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Biz okula giderken kaçınıcı sınıfı gid-iyor-du-k (U kojimo smo razred mi išle dok smo pohađale školu)*. U upitnoj ishodišnoj rečenici *Biz okula giderken kaçınıcı sınıfı gid-iyor-du-k (U kojimo smo razred mi išle dok smo pohađale školu)* sintagma *kaçınıcı sınıfı (koji [po redu] razred)* vrši funkciju adverbijalne odredbe mjesta. Uočava se da se upitna zamjenica *kaçınıcı (koji [po redu])* upotrebljava u pridjevskoj funkciji te da preuzima funkciju atributske komponente sintagme koja ima funkciju adverbijalne odredbe mjesta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Biz okula giderken kaçınıcı sınıfı gid-iyor-du-k (U kojimo smo razred mi išle dok smo pohađale školu)* pitanje kreira pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçınıcı (koji [po redu])* te da se pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se izražava glagolom *gitmek (odlaziti / otići, ići)*, koji ima funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s redosljedom i lokacijom s kojom se povezuje radnja

koja se označava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Biz okula giderken kaçınıcı sınıfı gid-iyor-du-k* (U kojimo smo razred mi išle dok smo pohađale školu) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu preuzima funkciju adverbijalne odredbe mjesta umjesto sintagme u čiji sastav ulazi upitna pridjevska zamjenica *kaçınıcı* (koji [po redu]). Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu vrši glagol *gitmek* (odlaziti / otići, ići), koji se navodi u prvome licu množine imperfekta na *-(I)yardu*. Funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine preuzima glagolska imenica na *-Dik* jer se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu iskazuje radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu navodi se u prvome licu množine. Stoga se na glagolsku imenicu na *-Dik* dodaje prisvojni sufiks za prvo lice množine kojim se označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja preuzima funkciju objekatske sintagme u primjeru (9). Lična zamjenica prvoga lica množine obavlja funkciju subjekta infinitne imenske skupine koja ima funkciju objekatske sintagme u primjeru (9). Budući da su lične zamjenice uvijek referencijalne i određene, lična zamjenica prvoga lica množine navodi se u genitivu.

U prijevodu primjera (7), (8) i (9) navode se zavisnosložene rečenice sa zavisnoupitnim objekatskim klauzama u kojima se zavisnoupitne objekatske klauze uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *koji* (po redu). To ukazuje na činjenicu da su bosanske zavisnoupitne objekatske klauze koje se uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *koji* (po redu) bliskoznačne turskim upitnim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se oblikuju pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçınıcı* (koji [po redu]).

Upitna pridjevska zamjenica *kaçar* (po koliko)

U gramatičkoj strukturi turskoga jezika distributivni brojevi izvode se dodavanjem denominalnoga derivacijskog sufiksa *+(ş)Ar* na korijen ili osnovu glavnih brojeva. Naprimjer, distributivni broj *birer* (po jedan) tvori se dodavanjem denominalnoga derivacijskog nastavka *+(ş)Ar* na korijen

glavnoga broja *bir (jedan)* (v. Čaušević 1996: 184–185; Korkmaz 2009: 35). Upitna pridjevska zamjenica *kaçar (po koliko)* izvodi se dodavanjem denominalnoga derivacijskog nastavka *+(ş)Ar* na korijen upitne pridjevske zamjenice *kaç (koliko)*. Upitnom pridjevskom zamjenicom *kaçar (po koliko)* oblikuju se posebna pitanja u vezi s raspodjelom ili diobom pojmova koji se imenuju imenskom riječi ili sintagmom uz koju upitna pridjevska zamjenica stoji i pobliže je određuje (v. Banguoğlu 2011: 352). Posebna pitanja koja se oblikuju pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçar (po koliko)* mogu ulaziti i u sastav upitnih infinitivnih imenskih skupina koje u procesu nominalizacije nastaju preoblikom upitnih ishodišnih rečenica.

(10) Toplantıdan sonra kaçar kitap alacaklarını belirleyecek. (TUD, posjećeno 26. 4. 2024) = Nakon sastanka odredit će po koliko će knjiga uzeti.

(11) Kaçar lira kazandığımız belli değil. (TUD, posjećeno 26. 4. 2024) = Ne zna se po koliko ste lira zaradili.

(12) Müşrik ve Müslüman taraftan kaçar kişi öldüğü belirtilmiştir. (TUD, posjećeno 26. 4. 2024) = Objavljeno je po koliko je ljudi poginulo i kod muşrika i kod muslimana.

U primjeru (10) u funkciji objekatske sintagme upotrebljava se upitna infinitna imenska skupina koja sadrži posebno pitanje koje se izvodi pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçar (po koliko)*. U primjerima (11) i (12) u funkciji subjekatske sintagme koriste se upitne infinitne imenske skupine u kojima se posebna pitanja deriviraju pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçar (po koliko)*.

U primjeru (10) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina (*onların kaçar kitap al-acak-ları (to po koliko će knjiga [oni] uzeti)*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Onlar kaçar kitap al-acak-lar (Po koliko će knjiga [oni] uzeti)*). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*Onlar kaçar kitap al-acak-lar (Po koliko će knjiga [oni] uzeti)*) sintagma *kaçar kitap (po koliko knjiga)* ima funkciju neodređenoga objekta. Može se vidjeti da se upitna zamjenica *kaçar (po koliko)* koristi u pridjevskoj funkciji te da preuzima funkciju atributske komponente sintagme koja obavlja funkciju neodređenoga objekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Onlar kaçar kitap al-acak-lar (Po koliko će knjiga [oni] uzeti)*) pitanje derivira pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçar (po koliko)* te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da

li će se realizirati radnja koja se iskazuje glagolom *almak* (*uzimati / uzeti*), koji obavlja funkciju predikata, već se pitanje odnosi na količinu i distributivnost pojma na koji se prenosi radnja koja se izražava predikatom. Stoga je u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Onlar*) *kaçar kitap al-acak-lar* (*Po koliko će knjiga [oni] uzeti*) proces nominalizacije identičan kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u kojoj neka imenska riječ ili sintagma u čiji sastav ne ulazi upitna zamjenica vrši funkciju neodređenoga objekta umjesto sintagme čija je atributska komponenta upitna pridjevska zamjenica *kaçar* (*po koliko*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *almak* (*uzimati / uzeti*), koji stoji u trećem licu množine futura. S obzirom na to da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se povezuje sa sferom budućnosti, glagolska imenica na *-(y)AcAk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Budući da u trećem licu množine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu, prisvojni sufiks za treće lice množine dodaje se na glagolsku imenicu na *-(y)AcAk*. Prisvojnim sufiksom za treće lice množine naznačava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (10) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica trećega lica množine koja ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu, prvenstveno zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica trećega lica množine obavlja funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (10) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja vrši funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: (*O*), *toplantıdan sonra (onların) kaçar kitap alacaklarını belirleyecek (Nakon sastanka [on] će odrediti po koliko će knjiga [oni] uzeti)*.

U primjeru (11) funkciju subjekatske sintagme ima infinitna imenska skupina (*sizin*) *kaçar lira kazan-diğ-iniz* (*to po koliko ste lira [vi] zaradili*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Siz*) *kaçar lira kazan-dı-nız* (*Po koliko ste lira [vi] zaradili*). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*Siz*) *kaçar lira kazan-dı-nız* (*Po koliko ste lira [vi] zaradili*) sintagma *kaçar lira* (*po koliko lira*) preuzima funkciju neodređenoga objekta. Može se primijetiti da upitna pridjevska zamjenica *kaçar* (*po koliko*) preuzima funkciju atributske komponente sintagme koja

vrši funkciju neodređenoga objekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Siz*) *kaçar lira kazan-dı-nız* (*Po koliko ste lira [vi] zaradili*) pitanje oblikuje pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçar* (*po koliko*) te da se pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *kazanmak* (*zarađivati / zaraditi*), koji obavlja funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s količinom i distributivnošću pojma koji je obuhvaćen radnjom koja se iskazuje predikatom. Stoga se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Siz*) *kaçar lira kazan-dı-nız* (*Po koliko ste lira [vi] zaradili*) proces nominalizacije realizira na identičan način kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u kojoj neka imenska riječ ili sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu obavlja funkciju neodređenoga objekta umjesto sintagme čija je atributska komponenta upitna pridjevska zamjenica *kaçar* (*po koliko*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *kazanmak* (*zarađivati / zaraditi*), koji se navodi u drugome licu množine određenoga perfekta. Glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine jer se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u drugome licu množine te se prisvojni sufiks za drugo lice množine dodaje na glagolsku imenicu na *-Dik*. Na taj se način naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (11) ima funkciju subjekatske sintagme navodi lična zamjenica drugoga lica množine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u okviru koje lična zamjenica drugoga lica množine obavlja funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (11) ne izostavlja subjekt infinitne imenske skupine koja ima funkciju subjekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: (*Sizin*) *kaçar lira kazandığınız belli değil* (*Ne zna se po koliko ste lira [vi] zaradili*).

U primjeru (12) funkciju subjekatske sintagme obavlja infinitna imenska skupina *kaçar kişi öldüğü* (*to po koliko je ljudi poginulo*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Kaçar kişi öl-dü* (*Po koliko je ljudi poginulo*). U upitnoj ishodišnoj rečenici

Kaçar kişi öl-dü (Po koliko je ljudi poginulo) sintagma *kaçar kişi (po koliko ljudi)* preuzima funkciju subjekta. Uočava se da upitna pridjevska zamjenica *kaçar (po koliko)* ima funkciju atributke komponente sintagme koja vrši funkciju subjekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Kaçar kişi öl-dü (Po koliko je ljudi poginulo)* pitanje izvodi pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçar (po koliko)* te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se izražava glagolom *ölmek (umirati / umrijeti, poginuti)*, koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na količinu i distributivnost osoba koje preuzimaju funkciju subjekta radnje koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Kaçar kişi öl-dü (Po koliko je ljudi poginulo)* preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili pak odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ ili sintagma koja ne sadrži upitnu pridjevsku zamjenicu vrši funkciju subjekta umjesto sintagme u čiji sastav kao atributska komponenta ulazi upitna pridjevska zamjenica *kaçar (po koliko)*. Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu obavlja glagol *ölmek (umirati / umrijeti, poginuti)*, koji stoji u trećem licu jednine određenoga perfekta. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti te glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine te se prisvojni sufiks za treće lice jednine dodaje na glagolsku imenicu na *-Dik*. Na taj se način označava istovjetnost u kategoriji lica i broja između subjekta i upravnoga člana infinitne imenske skupine i subjekta i predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Subjekt infinitne imenske skupine *kaçar kişi öl-düğ-ü (to po koliko je ljudi poginulo)* navodi se u apsolutnome padežu, prvenstveno zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Kaçar kişi öl-dü (Po koliko je ljudi poginulo)*, u kojoj je subjekatska sintagma *kaçar kişi (po koliko ljudi)* rematski i neodređeni dio obavijesti.

U prijevodu primjera (10), (11) i (12) navode se zavisnosložene rečenice sa zavisnoupitnim objekatsko-količinskim klauzama u kojima se zavisnoupitne objekatsko-količinske klauze uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *(po) koliko*. To ukazuje na činjenicu da su bosanske zavisnoupitne objekatsko-količinske klauze koje se uvode u složenu rečenicu upitnom

pridjevskom zamjenicom (*po*) *koliko* značenjski bliske turskim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se oblikuju pomoću upitne pridjevske zamjenice *kaçar* (*po koliko*).

Upitna pridjevska zamjenica *ne* (*kakav*)

Kada se upotrebljava u pridjevskoj funkciji, upitnom zamjenicom *ne* (*kakav*) oblikuju se posebna pitanja u vezi s kvalitativnim osobitostima pojma koji se imenuje imenskom riječi ili sintagmom uz koju upitna pridjevska zamjenica stoji i poblizje je određuje. Kada se koristi u pridjevskoj funkciji, upitna zamjenica *ne* (*kakav*) značenjski je bliska bosanskoj upitnoj pridjevskoj zamjenici *kakav* (v. Ediskun 1999: 144; Korkmaz 2009: 394–395). Pitanja koja se izvode pomoću upitne pridjevske zamjenice *ne* (*kakav*) mogu ulaziti u sastav infinitnih imenskih skupina upitnoga značenja. Takve upitne infinitne imenske skupine koje sadrže upitnu pridjevsku zamjenicu *ne* (*kakav*) nastaju u procesu nominalizacije, i to preoblikom upitnih ishodišnih rečenica u kojima se posebna pitanja deriviraju pomoću upitne pridjevske zamjenice *ne* (*kakav*).

(13) Ne iş yapacaklarımı ağabeyi de bilmiyordu. (TUD, posjećeno 26. 4. 2024) = Ni njegov stariji brat nije znao kakav će posao raditi.

(14) Ne hediyeler aldığınızı sordum. (TUD, posjećeno 26. 4. 2024) = Upitala sam kakve ste poklone uzeli.

(15) Uzun zamandır çalıştığım şirkette ne insanlarla tanıştığımı anlatamam. (TUD, posjećeno 26. 4. 2024) = Ne mogu objasniti s kakvim sam se ljudima upoznao u firmi u kojoj sam radio dugo vremena.

U primjerima (13), (14) i (15) u funkciji objekatske sintagme upotrebljavaju se upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se izvode pomoću upitne pridjevske zamjenice *ne* (*kakav*). U primjeru (13) funkciju objekatske sintagme ima infinitna imenska skupina (*onların ne iş yap-acak-ları* (*to kakav će posao [oni] raditi*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Onlar ne iş yap-acak-lar* (*Kakav će posao [oni] raditi*). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*Onlar ne iş yap-acak-lar* (*Kakav će posao [oni] raditi*) sintagma *ne iş* (*kakav posao*) obavlja funkciju neodređenoga objekta. Upitna pridjevska zamjenica *ne* (*kakav*) preuzima funkciju atributske komponente sintagme koja ima funkciju neodređenoga objekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku

skupinu. Dakle, u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Onlar*) *ne iş yap-acak-lar* (*Kakav će posao [oni] raditi*) pitanje se kreira pomoću upitne pridjevske zamjenice *ne* (*kakav*) te se pitanje ne odnosi na to da li će se realizirati radnja koja se označava glagolom *yapmak* (*praviti / napraviti, raditi / uraditi, činiti / učiniti, izvršavati / izvršiti*), koji vrši funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s kvalitativnim osobitostima pojma na koji se prenosi radnja koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*Onlar*) *ne iş yap-acak-lar* (*Kakav će posao [oni] raditi*) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili pak odrična ishodišna rečenica u okviru koje neka imenska riječ ili sintagma koja ne sadrži upitnu pridjevsku zamjenicu obavlja funkciju neodređenoga objekta umjesto sintagme čija je atributska komponenta upitna pridjevska zamjenica *ne* (*kakav*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *yapmak* (*praviti / napraviti, raditi / uraditi, činiti / učiniti, izvršavati / izvršiti*), koji se navodi u trećem licu množine futura. S obzirom na to da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu iskazuje radnja koja se povezuje sa sferom budućnosti, glagolska imenica na *-(y)AcAk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Budući da se predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu navodi u trećem licu množine, prisvojni sufiks za treće lice množine dodaje se na glagolsku imenicu na *-(y)AcAk*. Prisvojnim sufiksom za treće lice množine označava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (13) ima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica trećega lica množine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu jer navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica trećega lica množine obavlja funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (13) ne izostavlja subjekt infinitne imenske skupine koja ima funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: (*Onların*) *ne iş yapacaklarını ağabeyi de bilmiyordu* (*Ni njegov stariji brat nije znao kakav će posao [oni] raditi*).

U primjeru (14) objekatska sintagma jeste infinitna imenska skupina (*sizin*) *ne hediyeler al-dığ-ınız* (*to kakve ste poklone [vi] uzeli*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Siz*) *ne hediyeler al-dı-nız* (*Kakve ste poklone [vi] uzeli*). U upitnoj ishodišnoj

rečenici (*Siz*) *ne hediyeleler al-dı-nız (Kakve ste poklone [vi] uzeli)* sintagma *ne hediyeleler (kakvi pokloni)* vrši funkciju neodređenoga objekta. Primjećuje se da upitna pridjevska zamjenica *ne (kakav)* obavlja funkciju atributske komponente sintagme koja preuzima funkciju neodređenoga objekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Siz*) *ne hediyeleler al-dı-nız (Kakve ste poklone [vi] uzeli)* pitanje oblikuje pomoću upitne pridjevske zamjenice *ne (kakav)* te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se iskazuje glagolom *almak (uzimati / uzeti)*, koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na kvalitativne osobitosti pojma koji je obuhvaćen radnjom koja se označava predikatom. Stoga je u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Siz*) *ne hediyeleler al-dı-nız (Kakve ste poklone [vi] uzeli)* proces nominalizacije identičan kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u kojoj neka imenska riječ ili sintagma koja ne sadrži upitnu pridjevska zamjenicu preuzima funkciju neodređenoga objekta umjesto sintagme u čiji sastav kao atributska komponenta ulazi upitna pridjevska zamjenica *ne (kakav)*. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *almak (uzimati / uzeti)*, koji stoji u drugome licu množine određenoga perfekta. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti te glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u drugome licu množine te se prisvojni sufiks za drugo lice množine dodaje na glagolsku imenicu na *-Dik*. Na taj se način naznačava da su subjekt i upravni člana infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (14) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica drugoga lica množine koja ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica drugoga lica množine vrši funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (14) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: (*Ben*) (*sizin*) *ne hediyeleler aldiğınızı sordum ([Ja] sam upitala kakve ste poklone [vi] uzeli)*.

U primjeru (15) objekatska sintagma jeste infinitna imenska skupina (*benim*) *uzun zamandır çalıştığım şirkette ne insanlarla tanış-tığ-ım* (to s kakvim sam se ljudima [ja] upoznao u firmi u kojoj sam radio dugo vremena), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Ben*) *uzun zamandır çalıştığım şirkette ne insanlarla tanış-tı-m* (S kakvim sam se ljudima [ja] upoznao u firmi u kojoj sam radio dugo vremena). U upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben*) *uzun zamandır çalıştığım şirkette ne insanlarla tanış-tı-m* (S kakvim sam se ljudima [ja] upoznao u firmi u kojoj sam radio dugo vremena) postpozicijska skupina *ne insanlarla* (s kakvim ljudima) preuzima funkciju adverbijalne odredbe društva. U postpozicijskoj skupini *ne insanlarla* (s kakvim ljudima) postpozicijska komponenta jeste postpozicija *ile* (s / sa), dok je leksičko jezgro sintagma *ne insanlar* (kakvi ljudi). Uočava se da upitna pridjevska zamjenica *ne* (kakav) ima funkciju atributske komponente sintagme koja preuzima funkciju leksičkoga jezgra postpozicijske skupine koja vrši funkciju adverbijalne odredbe društva upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben*) *uzun zamandır çalıştığım şirkette ne insanlarla tanış-tı-m* (S kakvim sam se ljudima [ja] upoznao u firmi u kojoj sam radio dugo vremena) pitanje izvodi pomoću upitne pridjevske zamjenice *ne* (kakav) te da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *tanışmak* (*upoznavati se / upoznati se*), koji vrši funkciju predikata, već se pitanje odnosi na kvalitativne osobitosti osoba u čijem se društvu realizirala radnja koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*Ben*) *uzun zamandır çalıştığım şirkette ne insanlarla tanış-tı-m* (S kakvim sam se ljudima [ja] upoznao u firmi u kojoj sam radio dugo vremena) preoblikuje u imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična rečenica u kojoj neka imenska riječ ili sintagma koja ne sadrži upitnu zamjenicu preuzima funkciju adverbijalne odredbe društva umjesto sintagme čija je atributska komponenta upitna pridjevska zamjenica *ne* (kakav). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *tanışmak* (*upoznavati se / upoznati se*), koji se navodi u prvome licu jednine određenoga perfekta. Budući da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu iskazuje radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti, glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Prisvojni sufiks za prvo lice jednine dodaje se na glagolsku imenicu na *-Dik* jer u prvome licu jednine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Na taj se način označava

istovjetnost u kategoriji lica i broja između subjekta i upravnoga člana infinitne imenske skupine i subjekta i predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (15) obavlja funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica jednine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu, prvenstveno zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica jednine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (15) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: *(Ben) (benim) uzun zamandır çalıştığım şirkette ne insanlarla tanıştığımı anlatamam ([Ja] ne mogu objasniti s kakvim sam se ljudima [ja] upoznao u firmi u kojoj sam radio dugo vremena).*

U prijevodu primjera (13), (14) i (15) navode se zavisnosložene rečenice sa zavisnoupitnim objekatsko-kvalitativnim klauzama u kojima se zavisnoupitne objekatsko-kvalitativne klauze uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *kakav*. To pokazuje da su bosanske zavisnoupitne objekatsko-kvalitativne klauze koje se uvode u složenu rečenicu upitnom pridjevskom zamjenicom *kakav* bliskoznačne turskim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se izvode pomoću upitne pridjevske zamjenice *ne (kakav)*.

Zaključak

U radu su analizirani kontekstualni primjeri koji sadrže turske upitne infinitne imenske skupine u okviru kojih se posebna pitanja izvode pomoću upitnih pridjevskih zamjenica *hangi (koji)*, *kaç (koliko)*, *kaçıncı (koji [po redu])*, *kaçar (po koliko)* i *ne (kakav)*. Analiza je pokazala da se upitnom pridjevskom zamjenicom *hangi (koji)* oblikuju posebna pitanja koja se odnose na izdvajanje pojmova koji se označavaju imenskim riječima ili sintagmama uz koje upitna pridjevska zamjenica stoji i pobliže ih određuje. Analiza kontekstualnih primjera ukazala je na činjenicu da se upitnom pridjevskom zamjenicom *kaç (koliko)* deriviraju posebna pitanja koja se odnose na broj i količinu pojmova koji se označavaju imenskom riječi ili sintagmom koju upitna pridjevska zamjenica pobliže određuje. U analizi kontekstualnih primjera moglo se primijetiti da se upitnom pridjevskom zamjenicom *kaçıncı (koji [po redu])* izvode posebna pitanja koja se odnose na redoslijed pojmova koji se imenuju imenskom riječi ili sintagmom uz koju upitna pridjevska zamjenica stoji. Također, moglo se uočiti da se upitnom pridjevskom zamjenicom *kaçar (po*

koliko) kreiraju posebna pitanja koja se odnose na raspodjelu ili diobu pojmova koji se označavaju imenskom riječi ili sintagmom uz koju upitna pridjevska zamjenica stoji. I na kraju, moglo se vidjeti da se upitnom zamjenicom *ne (kakav)* izvode posebna pitanja koja se odnose na kvalitativne osobitosti pojmova koji se imenuju imenskom riječi ili sintagmom uz koju upitna pridjevska zamjenica stoji.

Kontrastivna analiza pokazala je da su turske upitne infinitne imenske skupine u kojima se posebna pitanja deriviraju upitnim pridjevskim zamjenicama *hangi (koji)* i *kaçıncı (koji [po redu])* značenjski bliske bosanskim zavisnoupitnim objekatskim klauzama koje se uvode u složenu rečenicu upitnim pridjevskim zamjenicama *koji* i *koji (po redu)*. U kontrastivnoj analizi vidjelo se da su turske upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se izvode upitnim pridjevskim zamjenicama *kaç (koliko)* i *kaçar (po koliko)* blisko značne bosanskim zavisnoupitnim objekatsko-količinskim klauzama koje se uvode u složenu rečenicu upitnim pridjevskim zamjenicama *koliko* i *(po) koliko*. I na kraju, pokazalo se da su turske upitne infinitne imenske skupine u okviru kojih se posebna pitanja kreiraju upitnom pridjevskom zamjenicom *ne (kakav)* značenjski bliske bosanskim zavisnoupitnim objekatsko-kvalitativnim klauzama koje se u složenu rečenicu uvode upitnom pridjevskom zamjenicom *kakav*.

Izvori

Akkaya, Yusuf (2017), *Hristiyan Mezarlığında Bir Gül*, Mola Kitap Yayınevi, İstanbul.

Alp, Aycan (2015), *Ruhun Kuytususu*, Karınca Yayınları, İstanbul.

Arslanoğlu, Kaan (2005), *Yoldaki İşaretler*, İthaki Yayınları, İstanbul.

Duru, Serdarhan, Veli Duyan (2017), *Engelli Ailesinde Şiddet*, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.

Farz, Arslan (2013), *Kuban Tutsakları*, Cinius Yayınları, İstanbul.

Kurt, Ali (2020), *Solak Nene: Eski Defter*, Journalist Yayınevi, İstanbul.

Pamuk, Orhan (2008), *Masumiyet Müzesi*, 3. baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Pamuk, Orhan (2009), *Muzej nevinosti*, s turskoga preveli Ekrem Čaušević i Kerima Filan, Buybook, Sarajevo.

Pamuk, Orhan (2014), *Kafamda Bir Tuhaflık*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Pamuk, Orhan (2015), *Čudne misli u mojoj glavi*, s turskoga prevele Sabina Bakšić i Alena Čatović, Buybook, Sarajevo.

Tahir, Kemal (2010), *Yol Ayrımı*, 4. baskı, İthaki Yayınları, İstanbul.

Internetski izvor

TUD – Türkçe Ulusal Derlemi, <https://v3.tnc.org.tr/written-query>, posjećeno 26. 4. 2024.

Literatura

1. Banguoğlu, Tahsin (2011), *Türkçenin Grameri*, 9. baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
2. Bozkurt, Fuat (2000), *Türkiye Türkçesi*, Hatiboğlu Yayınları, Ankara.
3. Čaušević, Ekrem (1996), *Gramatika suvremenoga turskog jezika*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
4. Čaušević, Ekrem (2018), *Ustroj, sintaksa i semantika infinitivnih glagolskih oblika u turskom jeziku: Turski i hrvatski jezik u usporedbi i kontrastiranju*, Ibis grafika, Zagreb.
5. Čaušević, Ekrem, Barbara Kerovec (2021), *Turski i hrvatski u usporedbi i kontrastiranju: Sintagma i jednostavna rečenica*, Ibis grafika, Zagreb.
6. Demir, Tufan (2006), *Türkçe Dilbilgisi*, Kurmay Yayınları, Ankara.
7. Deny, Jean (1941), *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)*, Çeviren: Ali Ulvi Elöve, Maarif Vekaleti, İstanbul.
8. Ediskun, Haydar (1999), *Türk Dilbilgisi*, 6. baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
9. Eker, Süer (2005), *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları, Ankara.
10. Gencan, Tahir Nejat (2007), *Dilbilgisi*, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık, Ankara.
11. Jahić, Dževad, Senahid Halilović, Ismail Palić (2000), *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.
12. Keskin, Raşit (2003), *Türkçe Dil Bilgisi: Kelime ve Cümle Tahlilleri*, Çizgi Kitabevi, Konya.

13. Korkmaz, Zeynep (2009), *Türkiye Türkçesi Grameri: Şekil Bilgisi*, 3. baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
14. Kükey, Mazhar (2003), *Türkçenin Dilbilgisi*, Cem Ofset, Samsun.
15. Lewis, Geoffrey (2000), *Turkish Grammar*, Oxford University, Oxford–New York.
16. Özkan, Mustafa, Hatice Tören, Osman Esin, (2006), *Yüksek Öğretimde Türk Dili: Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
17. Solak, Edina, Mirza Bašić (2021), “Morfološka i semantička obilježja zamjenica i brojeva koji se upotrebljavaju u pridjevskoj funkciji u djelu Dîvânü Lügâti’t-Türk”, *Zbornik radova Filozofskog fakulteta Univerziteta u Zenici*, XIX/2021, Filozofski fakultet Univerziteta u Zenici, Zenica, 74–81.

INTERROGATIVE ADJECTIVAL PRONOUNS AND THEIR SEMANTIC FUNCTIONS IN TURKISH INFINITIVE NOUN PHRASES

Abstract

This paper analyzes the grammatical and semantic characteristics of the interrogative adjectival pronouns hangi (which), kaç (how many/how much), kaçınıcı (which in order), kaçar (how many each), and ne (what kind of) as they function within interrogative infinitive noun phrases in contemporary Turkish. The analysis is based on contextual examples illustrating the use of interrogative infinitive noun phrases containing wh-questions formed by these interrogative adjectival pronouns. In the contrastive part of the analysis, Turkish interrogative infinitive noun phrases containing embedded questions are compared with semantically corresponding syntactic constructions in the Bosnian language.

Keywords: *interrogative infinitive noun phrases; interrogative adjectival pronoun hangi (which); interrogative adjectival pronoun kaç (how many/how much); interrogative adjectival pronoun kaçınıcı (which in order); interrogative adjectival pronoun kaçar (how many each); interrogative adjectival pronoun ne (what kind of)*